

ефективність загалом. З цим недоліком потрібно сумлінно працювати шляхом координації зусиль задля уникнення непотрібного дублювання та прогалин у процесі співпраці.

У подальшому інституційні системи на місцях в Україні, можливо, потрібно буде адаптувати для надання їм координаційних можливостей діяти на рівні басейну ріки. Планування участі різних суб'єктів у виконанні угод та проявленні ініціатив є ще одним ключовим елементом, який концентрується на консультаціях між учасниками, які розглядаються як основний елемент ефективної розробки та розвитку планів управління водними ресурсами.

Однак слід зазначити, що політично-правова основа існує. Політичних угод та регулюючих документів, які зміцнюють співпрацю між Україною та ЄС стає все далі більше. Однак питання реалізації цих угод залишається для України на сучасному етапі розвитку значною проблемою. Затримка у прийнятті національних законодавчо-правових актів, майже незалучення громадськості та інші становлять нездоланні перешкоди на шляху виконання взятих зобов'язань та заходів.

Лозо О. В.,
НУ "Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого",
аспірантка кафедри екологічного права

ЗАПОЗИЧЕННЯ ДОСВІДУ ЄС У СФЕРІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЛАНДШАФТІВ

Стан навколишнього середовища змінюється дуже швидкими темпами внаслідок посилення антропогенних впливів. Вперше на актуальність екологічної проблеми звернув увагу Європейський Союз, який вже півстоліття здійснює власну політику в галузі навколишнього середовища. За цей період були проведені значні за масштабом заходи природоохоронного характеру, створена правова база для регулювання і координації екологічної діяльності держав-членів, розроблені і впроваджені нові підходи до захисту і поліпшення якості навколишнього середовища. Не викликає сумнівів те, що сьогодні ЄС є одним з лідерів в природоохоронному співробітництві не тільки на європейському континенті, а й у світі, при тому, що екологічна політика та діяльність Союзу нерозривно пов'язані з глобальними заходами у сфері захисту навколишнього середовища, зокрема тими, що проводяться під егідою ООН.

За весь час проведення Співтовариством екологічної політики було прийнято шість екологічних програм. Перша з них з'явилася в 1973 р., вона й донині є класичним документом у сфері навколишнього середовища періоду звернення європейських

держав до проблем екології після Стокгольмської конференції ООН з навколишнього середовища 1972 р. Наступні екологічні програми дій приймалися, відповідно у 1977 р. (Друга програма), в 1983 р. (Третя програма) і в 1987 р. (Четверта програма). Фундаментальною за змістом стала П'ята програма дій Співтовариства у сфері навколишнього середовища, прийнята в 1993 р. і отримала назву "У напрямку сталості". П'ята програма дій у сфері навколишнього середовища зосередилася на концепції сталого розвитку, що стала офіційною стратегією ООН щодо виходу людства з екологічної кризи після проведення Конференції ООН з навколишнього середовища та розвитку 1992 р. у Ріо-де-Жанейро (РІО-92). Шоста програма дій Співтовариства у сфері навколишнього середовища була затверджена Рішенням Європейського парламенту і Ради № 1600/2002/ЄС від 22 липня 2002 р. Вона з'явилася безпосередньо перед Всесвітньою зустріччю на вищому рівні зі сталого розвитку (РІО +10), що пройшла під егідою ООН в Йоханнесбурзі з 26 серпня по 4 вересня 2002 р.

Згідно з Концептуальними основами стратегії економічного і соціального розвитку України на 2002–2011 рр. "Європейський вибір" та Угодою про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами від 14 червня 1994 р. Україна прийняла зобов'язання гармонізувати національне законодавство з законодавством ЄС в галузі охорони навколишнього природного середовища. Відповідно до згаданої Угоди на Україну було покладено обов'язок забезпечити відповідність нормативно-правових актів України нормам і стандартам, які були прийняті в державах-членах ЄС, а також їх гармонійність законодавству Співтовариства.

В процесі гармонізації екологічного законодавства постають проблеми, які потребують уважного вивчення та вирішення, наприклад, питання щодо правового режиму ландшафтів. Нині оптимізація ландшафтів набула міжнародного значення і є складовою частиною комплексу заходів, передбачених Конвенцією з охорони Всесвітньої культурної та природної спадщини 1972 року, Екологічними програмами Європейського Союзу, Концепцією сталого розвитку, розробленою Міжнародною комісією ООН з навколишнього середовища і розвитку.

Регламентация тих чи інших аспектів ландшафтів міститься у чинному законодавстві зокрема, законах України "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про природно-заповідний фонд України", "Про охорону культурної спадщини" тощо. Відповідно до Європейської ландшафтної конвенції, ратифікованої Законом України від 07.09.2005 року, і рекомендацій

Всеєвропейської стратегії збереження біологічного та ландшафтного різноманіття від 25.10.1995 року Україна прийняла низку нормативно-правових актів, серед яких можна виділити Закони України "Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки", "Про екологічну мережу України", розпорядження Кабінету Міністрів України "Концепція національної екологічної політики України на період до 2020 року".

Але чинного законодавства недостатньо для повного врегулювання проблеми правового режиму ландшафтів. Для досягнення достатнього рівня ефективності управління таким об'єктом як ландшафт, необхідна наявність спеціального нормативно-правового акту, мета якого полягатиме в узагальненні, уніфікації положень про ландшафти, що містяться в інших законах, їх подальша деталізація та розвиток та який охоплював би усі можливі питання, що можуть виникати у сфері регулювання ландшафтами. Прикладом спеціального ландшафтного законодавства в ЄС можуть слугувати: в Італії – Кодекс ландшафтів та культурної спадщини, у Чехії – Закон про Захист природи та ландшафтів, у Норвегії – Ландшафтна стратегія.

Також у рамках запозичення досвіду ЄС важливим є створення органів та інститутів, спеціалізація яких стосується ландшафтів. Наприклад, Датське природне агентство при Міністерстві охорони навколишнього середовища Данії, Швейцарський федеральний інститут досліджень лісу, снігу і ландшафту, Інститут ландшафтної екології при Словацькій академії наук.

Сучасний стан правової бази у сфері регулювання ландшафтів характеризується його фрагментарністю і відсутністю системного підходу. Ландшафти, як самостійні об'єкти правового регулювання, у чинних законах України по суті не розглядаються.

При розгляді такого важливого і актуального екологічного питання, як правовий режим ландшафтів, велике теоретичне і практичне значення має досвід Європейського Союзу у цій сфері, який має послугувати формуванню нового напрямку розвитку екологічного права, що у майбутньому призведе до позитивних результатів і на практиці.